

REDACȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20

ABONAMENTUL

Pe un an 20 cor.
Pe jumătate an .. 10 "
Pe 1 lună 2 "N-rii de Duminică pe an 4
coroane.Pentru România și America
10 coroane.Pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un sir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.Manuscripte nu se
înapoiază.

Telefon oras și comitat 502

Unitatea statului ungar.

Românii din regatul ungar s'au folosit în timpul «provisorului» de limba lor și 'n administrațiune, și pe la toate instanțele judecătorești, ear legea «pentru naționalități», pe care a votat-o parlamentul și a sancționat-o regele constituțional al Ungariei, le garantează toate drepturile odată câștigate.

Au dar Românii nu numai din grația Împăratului, ci totodată și după toate formele constituționale dreptul de a se folosi în Ungaria de limba lor atât în administrațiune, cât și la instanțele judecătorești și s'au și folosit de dreptul acesta până pela 1873, când guvernul, deși jurat să execute legile, a început să prigonească pe cei ce se supuneau legii și să recompenseze pe cei ce o nesocoteau ori o călcau.

Interpelat atunci în dietă, guvernul a dat răspunsul, că legea nu se poate executa fără ca să fie slăbită unitatea statului ungar, ear dieta, în loc de a stăruî, ca legea să fie respectată, a aprobat acest răspuns, prin care se erige în axiomă de stat principiul, că legile au să fie executate numai dacă ministri cred de cuviință a le executa.

E învederat, că cu asemenea ministri și cu asemenea parlament viața europenească e peste puțință.

Mulți dintre Români s'au așteptat, ca să intervină Coroana și să primească în rândul consilierilor săi numai oameni, care respectează legile. Și mulți s'au supărat și fac gură pentru că Coroana nu a intervenit.

N'avem să cercetăm, de ce n'a intervenit Coroana, nici dacă trebuia ori nu să intervină: e destul să ne dăm seamă, că legea nu a fost încă abrogată și că Românii au în mod neîndoios, tot mai au dreptul de a se folosi de limba lor și 'n administrațiune și la instanțele judecătorești. Diregătorii însă și judecătorii nu respectează legea, guvernul ungar îi încuragează, ear dieta ungară aprobă această nesupunere cătră legi.

De câte-ori s'a constatat lucrul acesta în fața celor în drept, s'a dat răspunsul, că Românii au să-și susțină ei înșiși drepturile o dată câștigate și să-l silească din parlament ungar pe guvern a le respecta.

Era însă peste puțință, ca Românii să-și trimită reprezentanți în dieta ungară, căci anul sistem electoral a fost chibzuit ast-nu numai oligarchii și slugile lor să prezentați în parlament.

Împăratul a stăruit dar și stăruind în rărea și fără de încungiur, archie să se facă o re-care li-se dă tuturor și susține în mod e vorba nici de și de întreaga șine, că se motite, și e

necesitate de lege nouă, pe care oamenii ieali vor să i-o și dee.

Din cercurile politice maghiare răsună însă și de astădată vorba: — «Numai pe cât aceasta se poate fără slăbirea unității statului ungar!»

Ce fel de unitate poate să fie aceea, care face peste puțință conviețuirea pacinică?

Dacă e vorba de unitatea politică, aceasta nu numai se poate respectându-se drepturile tuturor cetățenilor, ci cere chiar, că toți cetățenii să fie mulțumiți pentru ca să nu aibă cuvinte de a sta la o parte când patria e în primejdie.

E învederat, că vorba e de o unitate națională, care n'a existat niciodată, nu există astăzi și nu poate să existe nici în viitor.

Niciodată Românii nu vor renunța la dreptul de a se folosi de limba lor în viața publică a patriei lor și toți oamenii cu minte ne vor pune în rândul fățarnicilor, dacă vom zice, că ei pot să se însuflească și să aducă jertfe pentru statul ungar câtă vreme într'ânsul nu li-se respectează dreptul acesta. Și nu vom esagera, dacă vom zice și despre Germani, Slovaci și Sârbi același lucru.

Unde e atunci unitatea națională a statului ungar? — cum și când va putea sa fie o faptă pozitivă?

E învederat, că voind această unitate națională, care nu e cu puțință, șovinistii fac peste puțință unitatea politică, pe care tocmai dâșii sunt mai interesați decât ori și cine a o susține.

Ei între ei. Privitor la purtarea din Dietă a majorității »Az Ujság« dela 5 Iulie scrie:

»Crocodilii — lângă Ganges sunt considerați sfinți — au piele groasă pe spate și moale pe burtă. Și partidul guvernamental are piele groasă în sus și grozav e de simțitor pe la regiunea burții. Câte de toate știe răbdă de sus, fără a se scutura. Când însă dl Goldiș li-o spune că-i socotește preocupați, prezidentul cu burta moale consideră asta de ofenză și e gata să-i retragă îndată cuvântul. Fericite vremuri, când ei numiau guvernele hoți și pezevenchi, iar pe cei din majoritate găinari și pungăși.

»Atunci mângăierile acestea n'a uofenzat de loc autoritatea Camerei, pentru că ei — mângăiau. Acum însă îi gâdăle pe dâșii Goldiș: deosebire uriașă. Autoritatea Camerii s'a ridicat în măsura în care i-a scăzut nivelul. Sub autoritate este a se înțelege burta lor, care d'asemeni e sfântă. In cele din urmă nu trebuie să mergem la țărnul Gangesului pentru că să fie sfânt crocodilul.

Războiul vamal cu Serbia. In urma refuzului Serbiei de a împlini mai multe cerințe ale Austro-Ungariei, de pildă să comande tunurile la fabrica Skoda (austriacă,) să cumpere sarea din Ungaria și alte favoruri de vamă, guvernul austro-ungar a închis vama dinnaintea mărfurilor sârbe. Eri și alaltăeri au și fost înapoiate dela Zimony mai multe transporturi cu porci sârbești.

„Combaterea panslavismului“.

Din Eperjes (nordul Ungariei), partidul kossuthist local a adresat lui Kossuth, Andrássy și Apponyi și — lest not last — lui Ábrányi, șeful biroului de presă, un memoriu asupra panslavizmului și asupra mijloacelor de a-l combate.

Dezlegarea chestiunii de naționalități, în terminologia limbajului politice ungurești, înseamnă maghiarizarea necruțătoare a naționalităților.

Libertatea și drepturile excesive acordate naționalităților, în aceeași limbă înseamnă a-suprirea și nerespectarea legii de naționalități mărturisită pe față. Indelunga răbdare a neamului unguresc față cu ațățările agitatorilor fără scrupul înseamnă ungurește zăcimi de procese de presă, amende oribile și temniță ruinătoare pentru șefii politici și pentru ziariști. Alegeri libere înseamnă un lung bilanț de morți și răniți, de volnicii, înfricări, regimente de husar și alți ostași, sute de jandarmi comandați asupra alegătorilor pacinici, călcarea libertății individuale, a dreptului de întrunire și mai pre sus de toate mituire de o nerușinare și într'o măsură înspăimântătoare.

Dacă pentru aceste noțiuni se întrebuințează în ungurește eufemisme atât de bianue, oare cum va trebui să traducem această nouă podoabă a limbajului publicistice ungurești? Până unde să mergem cu închipuirea când vrem să ne zugrăvim deplinătatea acestei noțiuni?

Și ne amintim iarăși de minunatele cuvinte ale celui mai mare poet al nostru, scrise acum sunt 35 de ani: »Să nu ne mirăm, dacă la Unguri toate noțiunile au cu totul altă semnificare, pentru că sunt privite printr'o prizmă sufletească ce falsifică totul. Asemenea cum nu te poți înțelege cu un om a cărui limbă și noțiuni diferă astfel de ale tale încât el rămâne netraductibil pentru tine, căci tu nu ai noțiunile ce le are el, cum el nu le are pe ale tale: — tocmai așa nu te poți înțelege cu inteligința maghiară«.

Ori-cine cunoaște pe Unguri, va vedea cât de uimitor, de adânc și de nimerit a știut să surprinză Eminescu de acolo din Viena de unde scria pentru »Federațiunea«, articolul din care cităm nota cea mai intimă și caracteristică a felului cum Ungurii priveș chestiunea națională.

Dar să ne întorcem la combaterea panslavizmului. Hotărîrea partidului kossuthist din chestiune arată că dela alegerile trecute cari au dat poporului slovăcesc 7 deputați și dela opoziția bărbătească cu care partidul național și-a deschis activitatea în Cameră, Ungurii încep a-i da chestiunii acestea tot mai multă atențiune. Și este de însemnat că acțiunea nu pornește din centru, dela guvern, ci dela periferii. Motivele sunt ușoare de închipuit. Memoriul

celor din Eperjes răsare din interesele de rassă și de stăpânire pe cari le au Ungurii pe acolo asupra Slovacilor băștinași. Deșteptarea Slovacilor amenință să dărâme această stăpânire uzurpată.

Suntem abea la începutul luptei pentru dobândirea drepturilor naționale.

Ce perspective ni-se deschid dacă acum la începutul începutului provincia ungurească cere *combaterea* noastră? Ne amintim de propunerea dlui deputat sârb *Musitzky* de a se institui o comisiune pentru studiarea și aplanarea divergențelor naționale. Cine nu ar aproba această idee? Dar socotim că ea răsare dintr'o naivă bună credință și necunoaștere a Ungurilor. Ea presupune prea multă bună voință și credință în chestiunea aceasta din partea lor. Inițiativa venită dela Eperjes (probabil) nu va rămâne fără pildă. Și atunci când, *toată națiunea*, cum să zice în aceeași terminologie a limbii ungurești, se va fi ridicat împotriva noastră, ce perspective de *impăcare* se mai deschid? Ele ne înfioară. Are să se îplinească concluziunea cu care poetul încheie pasagiul pe care l-am citat mai sus: »*Impăcare sau tranșacțiune nu se încap aicea*, căci divergența noțiunilor fundamentale condiționează o etemă a deducțiunilor din ele. *Va să zică aicea nu se încap acest mijloc dulce și pacific care va fi etern neînțeleș*«. Oare să fie așa? Oare nu se va naște nici când un partid al lui *Mocsary* între Unguri, pentru a-i abate dela prăpastia către care merg și ne mână și pe noi?

Mandatul dela Lipova. Vineri s'a ținut adunarea de candidare în cercul Lipovei. Președinte a fost proclamat *Haubert Nándor*, președintele partidului constituțional. Românul dr. *A. Halic* amestecându-se și el printre tărița constituțională, a recomandat candidatura vocății alui *Haubert*, acesta însă a mulțumit pentru cinste și a recomandat din parte-i pe baronul *Dániel Tibor*. Ceialaltii au primit, căci baronul — are de cheltuielă. — Pe eri a fost convocată conferința de constituire a partidului *kossuthist*, care e vorba să pună și el candidat.

Protestarea alegerii dela Bocșa e subscrisă de următorii patrioți, noui și vechi, dar mai ales noui:

Mitták Vilmos, *Jäger Lipót*, *Bene Géza*, *Izser Henrik*, *Hirspeck Agost dr.*, *Mentele Hermann*, *Kafka Peter*, *Hollinger Agoston*, *Bieber Kálmán*, *Varga Iakab*, *Borglechus József*, *Glücksberg János*, *Dobre Mihály*, *Mihalecz János*.

Apărător al alegerii, avocat bine plătit, este dr. *Rosenthal Gyula*, jupânul despre care am scris și arătat cum vrea ca el să poruncească în comitatul *Caraș-Severin*. Folos, din toată daravă, la tot cazul, trage!

În petiția lor adresată Dietei, înșiră câte verzi uscate toate. Intre altele zic:

«Vom dovedi că în întreg comitatul *Caraș-Severin*ului a fost aprinsă *ura contra Ungurilor și a Jidovilor* și că sub durata alegerilor atât în acest cerc cât și în cercurile vecine lozinca n'a fost numele candidatului, nici încrederea, pusă în candidat, nici programul, credeul politic, ci *ura de rassă și fanatismul religios*.

Agitătorii din *Lugoj* și *Caransebeș* au năpădit cercul, preoții nu s'au folosit de puterea asupra

sufletelor pentru a propovădui învățăturile lui *Hristos*, ci pentru a răspândi *ura*, abuzând în numele și sub scutul religiei de influență ce au asupra poporului.

Propovăduitorii fanatismului au răscolit *patimile poporului lăsat de dânsii din adins în prostie*, în așa formă, că toți ceice nu erau cu ei de un cuget, ori n'au cutezat să voteze de teama amenințărilor și a bătăii, cu cari erau terorizați, ori își dădeau votul pentru candidatul național.

Și soldații trimiși la fața locului pentru a păzi ordinea au fost fanatizați, așa că unii au trebuit prin deținere să fie siliți la îndeplinirea datoriței lor. Grupurile alegătorilor au fost reținute în drum, alegătorii au fost trași jos din trăsură și siliți ori să meargă acasă, ori să-și dea votul pentru candidatul național.

Toate aceste împrejurări au zădărnicit lupta noastră constituțională, deoare ce agitațiunile și ațătările împotriva dispozițiilor legii au făcut să răsără înaintea ochilor sufletetești ai poporului român, ce e drept pacinic, dar pe o treaptă intimă a inteligenței, chipul *Daco-României*.

Di C. Brediceanu dovedește însă, prin interpelarea sa, tocmai contrarul: că *Românii d'acolo* au fost puși sub adevărată stare de asediu și au fost terorizați nu se poate mai tare.

La tot cazul *Românii* să-și însemneze bine pe subscriitorii protestului și să nu le calce pragul casei!

Din Dietă.

— Sedința de Vineri, 6 Iulie. —

Deputații naționaliști își fac datoria în mod demn de încredere a alegătorilor. Au luat mai mulți cuvânt și cu argumente zdrobitoare au arătat pentru-ce nu pot primi răspunsul la mesaj al majorității.

Milan Hodja arată, că ajungând coaliția la putere, nu s'a făcut nici o schimbare. Naționalitățile sunt tot atât de persecutate și acum ca și în trecut. Legea de naționalitate neconsiderată, întrunirile oprite și presa tot pe nedrept controlată ca în trecut. Se alătură proiectului de răspuns al naționalităților.

Petrovici arătând că *Ungaria* e stat poliglot, pretinde să se dea drepturi de o potrivă naționalităților, ca și *Maghiarilor*. Arată apoi cât e de mare nemulțămirea în popor. Se alătură proiectului de răspuns al naționalităților.

— Sedința de Sâmbătă 7 Iulie. —

A fost una dintre cele mai furtunoase sedințe dintre câte a ținut Dieta din era nouă. Discuția asupra răspunsului la mesaj o continuă deputații naționaliști. În sedința de Sâmbătă era să se pună sub acuză guvernul *Fejérváry*, dar înverșunării lei și-au pus botul pe labe și la porunca lui *Wekerle* au respins aceasta propunere.

Asupra răspunsului la mesaj primul orator a fost *Véress*, care polemizează cu naționalistii. Din partea deputaților naționaliști a vorbit *Matei Bella*, conbătând scopul de maghiarizare a guvernului.

După ce s'a respins propunerea lui *Olay*, pentru punerea sub acuză a guvernului *Fejérváry*, a urmat interpelările.

Vlad face interpelare către ministrul prezident și-l întreabă întru cât corespunde adevărului că guvernul *Fejérváry* cu știrea ministrului prezident și învoirea coaliției va

fi primit o sumă mai mare din averea statului pentru rebonificarea oficianților numiți în decursul guvernării sale?

Wekerle răspunde, că spre acest scop n'a dat bani.

Dr. Halász Lajos, deputatul *Ugrei*, învovățește pe ministrul de instrucție publică că voește se introducă tot mai pronunțat spiritul creștinesc în școală.

Ugron: Ce? Nu suntem în țară creștină? Locuiesc aici nouă sprezece milioane de creștini!

Buzáth: Doar ai vrea să introducă spirit jidovesc?

Halász L.: escepționează declarațiile lui *Barkoczy*, consilier ministerial.

Ugron: Cine încriminează?

Halász: Eu și tot Ungurul.

Ugron: De când ești *Dta Ungur*?

Halász: Eu am fost totdeauna *Ungur* și sunt așa *Ungur* ca *Dta*.

Ugron: De vei trăi încă o sută de ani tot nu vei fi *Ungur* ca mine.

Timpul fiind înaintat, interpelația deputatului naționalist, *Maniu*, s'a amânat pe altă ședință.

Din România.

Grozava explozie dela expoziție. Distracțiile aranjate în expoziție au început să pricinuiască nenorociri.

Mercuri seara, în momentul în care erau să se înceapă luptele navale, o grozavă explozie s'a produs la depozitul de praf de pușcă întrebuințat la acele lupte.

Iată cum s'a întâmplat nenorocirea:

Sergentul din marină *Alexandru Lăzărescu*, însărcinat cu conducerea unui vaporas în timpul luptei navale, se pregătea a eși din doc. Ca de obicei el încercă revolverul cu care trage, din vas, focuri oarbe asupra flotei vrăjmașe.

S'a întâmplat însă ca revolverul să fie încărcat. Glonțul a nimerit într'un sac plin cu pulbere de pușcă, depozitat pe doc.

În acest moment, pulverea a explodat într'un chip îngrozitor. S'a auzit o bubuitură urmată de o flacără strălucitoare, totul a fost acoperit de fum.

Cinci oameni aflați pe doc, au fost victime ale expozițiunei.

Aceștia sunt: Sergentul *Alexandru Lăzărescu*, soldații de marină *Marin Ciobanu* și *Gheorghe Damian*, magazinerul *Lazăr Hirsch* și manipulantul *Tomescu*.

Toți cinci s'au aruncat în lac, spre a scăpa cu viață.

După ce li s'au dat primele ajutoare de personalul secțiunei de salvare din expoziție, au fost transportați în stare foarte gravă la spitalul Colțea. Primii patru sunt așa de grav arși, în cât nu se știe dacă vor scăpa cu viață.

S'a constatat că pe locul unde se fac luptele navale se află un mare depozit de explosibile, cu toate că antreprenorul a fost făcut atent în mai multe rânduri asupra primejdiei.

S'a deschis o anchetă care va stabili răspunderile.

Di maior *Demetriade*, din marină, a sosit în grabă, s'a interesat de aproape de împrejurările în cari s'a produs explozia, luând imediat hotărârea de a nu se mai da soldați de marină pentru luptele navale.

Publicul dela expoziție a rămas dureros impresionat de acest grav accident, și nu avea destule cuvinte de blam pentru acei cari s'au făcut vinovați de neglijență și neprevădere.

Catastrofa s'a întâmplat la mică depărtaș pavilionul austriac și berăria *Czel*, așa ușor să se aprindă aceste două pavilii.



HACK ENDRE

architect, cu diplomă
și maestru în

Cancelarie specială: Arad, str.

Gine-i misel ?

Acum se știe: ne lămurește dl Szudy Elemér, redactorul responsabil al ziarului «Arad és Vidéke», care în numărul delo 7 c. al numitului organ arată că primredactorul ziarului «Függetlenség» este:

Kabos Jenő, numele adevărat Engl Jakab. Pseudonime Meister Ede și Engel Jenő.

În temnița centrală din Budapesta a fost închis pentu următoarele crime:

1) A ieșit la 13 Iulie 1902 — pentru trei cazuri de *delapidări* și un caz de călcare a ordinii publice fusese osândit la 3 luni temniță.

2) A scăpat la 18 Februarie 1905 — osândit fiind la 2 săptămâni temniță pentru *falsificarea de acte publice*.

3) A scăpat la 8 August 1905 — fusese osândit la 8 zile temniță pentru — *furt*.

Să așteptăm acum urmarea spălăturii ce-și fac «confracții» *aceluiași partid!*

Din străinătate

Un deputat al Dumei bătut de polițiști.

Deputatul Sedelnikoff a fost bătut de mai mulți agenți de poliție, cu toate declarațiunile sale, că este deputat.

Incidentul a provocat o mare senzație.

Deputatul Aladin în numele grupului muncii, a declarat că dacă un așa lucru se repetă o singură dată numai, socialiștii nu vor lăsa pe ministri să răspundă, iar dacă un deputat, oricare ar fi el, ar fi bătut sau ucis de poliție, grupul muncii nu va mai răspunde de siguranța ministrilor cari ar îndrăzni să apară în fața Dumei.

Mai mulți deputați povestesc astfel incidentul:

Deputatul Sedelnikoff privia cum poliția împărăștia un meeting.

Câțiva agenți l'au apostrofat în chip brutal. El spuse: sunt membru al Dumei.

Cu toată această declarațiune, a fost scotocit prin buzunare, i-s'a luat revolverul ce purta fiind amenințat cu moarte de reacționari, apoi a fost bătut de poliție și grav rănit la picior.

Ministrul de interne a făgăduit să facă o anchetă și să pedepsească pe vinovați.

Se aud repețite strigăte de: »Dați-vă demisia! Agitațiunea este generală.

Duma a adoptat de urgență interpelarea asupra măsurilor ce guvernul trebuie să ia pentru a pedepsi poliția. Raportul asupra turburărilor dela Bialistoc a fost citit de către Aracantseff plin de amănunte despre scenele oribile petrecute. Oratorul acuză guvernul și declară că nu speră nimic dela anchetata judiciară și conchide zicând că națiunea rusă nu favorizează nici odată programele, și permite tuturor naționalităților să trăiască în pace cu Rușii. Numai guvernul este vinovatul care a corupt deja armata, ceea ce Rușii aveau mai scump, care a fost silită a se întoarce spre nenorocirea celor care o conrup și o transformă în bestii feroce.

Oratorul propune ca toți membrii Dumei să se ridice în onoarea memoriei victimelor asasinatelor dela Bialistoc. Toți membrii Dumei se ridică de pe scaune. Duma decide a se amâna dezbaterile asupra evenimentelor dela Bialistoc până mâine dimineață și trece la interpelări.

Mâne se va da lectură raportului asupra asistenței pentru foamete. Ședința se ridică la orele 7 și 10.

Judecarea a 27 de soldați răzvrătiți. Tiflis. Agenția Westnik află că curtea marțială judecă asupra celor 27 soldați al regimentului «Mingrelsky» acuzați de a fi participat la turburări.

Unul dintre acuzați a fugit din spital cu câteva zile înainte de a fi judecat.

Cu ocaziunea acestui proces, greva generală a fost proclamată în oraș.

Nici trăsurile nici tramvealele nu circulă, brutăriile și măcelăriile sunt închise.

În mai multe puncte ale orașului s'au pus mitralieuzze.

Patrulele au fost întărite. Străzile sunt liniștite.

În ajun comitetele locale socialiste și revoluționare au lansat proclamațiuni cerând populațiunii din acest oraș să protesteze contra tribunalului marțial declarând greva generală.

Ziarele nu apar.

Naționaliștii în Dietă.

— Ședința dela 3 Iulie. —

Vorbirea lui dr. M. Polyt.

Onorată Cameră! Suntem puțini aici dintre aceia cari și înainte cu 30—35 ani eram deputați. E caracteristică vremea d'atunci în ce privește situația de partid a naționalităților. Pe atunci noi făcusem parte din stânga extremă, ne alipisem micii grupări care susțineau principiile 48-iste. Făcusem aceasta în convingerea că neatârnamarea Ungariei va folosi nu numai Ungurului, ci este în interesul nostru al tuturor. Vorbirile mele d'atunci, rostite de altfel într'o ungurească slabă, erau ascultate cu răbdare în Dietă. (Înteruperi: Și noi te ascultăm!) Acum trăim alte vremuri.

Ugron: Ei, așa!

Polyt: Generație nouă și nou curenți politic a eșit d'asupra. Față de acest curent politic, rog onorata cameră să binevoiască a mă ascultă cu răbdarea cu care m'au ascultat acei bărbați politici, a căror parte mare nu mai sunt între cei vii, dar' al căror patriotizm nu l'a tras nimeni la îndoială (s'auzim!).

În discuția la răspuns situația partidelor are însemnătate preponderantă. În șir lung de ani, ca fost deputat, fusesem martor la tot felul de schimbări și formări a partidelor parlamentare maghiare. Am fost martor marelui schimbări dela 1875, când căzuse partidul mare, tare și puternic al lui Deák, cel care își câștigase atâtea merite în slujba țării. Schimbări de partid ca acum, eu însă n'am mai văzut.

N'am văzut încă ceea ce se petrece acum: în parlamentul ungar să nu fie opoziție maghiară. Mie așa îmi pare, că era nouă d'acum — asta e numirea la modă — a desființat din viața parlamentară cele două curente istorice, cari și înainte de 1848 a existat, numite mai potrivit curent kurucz-esc și curent al labancz-ilor. (S'auzim!)

Tochmai pentru că noua eră a desființat aceste două curente, în parlamentul ungar nu există opoziție maghiară, este însă o mică opoziție: cea a naționalităților. (Strigăte: Nu opoziție, ci dușmani!)

Ca opoziție vom răspunde deci mesagiului de tron și la programul noului guvern. Vom atinge însă și situația de azi, pe care noi nu o vedem așa trandafirică, cum o vede noua cameră.

La discuția fiecărui mesagiu întrebarea de căpetenie este: care este situația țării? Marele geniu al Ungurilor, marea figură a istoriei universale, fenomenalul Kossuth Lajos, în marea și vestita sa vorbire dela 11 Iulie 1848 iată cu ce cuvinte s'a adresat deputaților: »Să mântuim patria!...« D'atunci a trecut jumătate de veac și eu întreb că oare transacția dela 1867 ori acum coaliția mântuit-au patria?

Statului sfântului Stefan pronia cerească i-a pus ca misiune să fie — potrivit situației sale geografice — legătură între răsăritul și apusul Europei. În trecut, statul Stului Stefan a și îndeplinit această misiune. Cum stau însă lucrurile acum? În veacul trecut în apusul Europei s'au petrecut transformări uriașe. În răsărit, în Peninsula-Balcanică, s'au format state noi, independente, și se vor mai forma încă. Și care este situațiunea Ungariei, ca stat, nu ca provincie?

Sunt patruzeci de ani de când s'a dat constituție și ce face Ungaria? Durere: se chinue, se năcăjește și suferă. De ce? După a mea cea mai intimă părere: din cauză că nici până acum n'a reușit să-și afle osia vieții sale de stat. În trecut cu desăvârșire altfel au procedat Ungurii. Nu e un lucru întâmplător că la începutul evului mediu, pe vremea migrațiunii popoarelor, popoarele asiatice cari au intrat în Europa, au dispărut toate fără urmă. Ungurii au rămas aici. Că au știut să formeze stat, că au știut să introducă instituțiunii europene de pe acele vremuri, este a se atribui faptului că au urmat sfatul înțelept pe care Stul Stefan l'a dat fiului său.

În vremile vechi Ungurii au știut să se conformeze împrejurărilor. S'au făcut creștini, pentru că au înțeles marea importanță a creștinismului, cu un cuvânt au respectat spiritul vremii.

Și acum stăm în ajunul unei epoce mare, noi. Era democrației. Dacă Ungaria se va conforma democrației, poate avea și va avea viitor, dar dacă nu se va conforma, nu va avea viitor.

Cum se poartă Ungaria de acum față cu democrația? Ungaria este azi singurul stat în Europa care seamănă foarte mult cu signoria venețiană. Ungaria este stat aristocratic oligarhic, cu supremație de rassă. Iar aceasta e în contradicție cu democrația, e în contradicție cu spiritul modern de libertate.

Nu suferă îndoială, că Ludovic Kossuth a fost mare amic și luptător al libertăților. Dacă n'ar fi fost, n'ar fi putut să facă spărtură în instituțiunile medievale ale Ungariei, propunând desființarea iobăgiei și ducând asta la îndeplinire.

A făcut însă și Kossuth o mare greșală. El a crezut că libertatea individuală o să mulțumească și pe naționalități.

Pe acelea vremuri, Kossuth n'a înțeles încă importanța mare a puterii și ideii de naționalitate. Din punct de vedere economic iobăgia a fost desființată, nu mai există, dar față de supremația de rassă iobăgia politică se menține și mai de parte. Kossuth numai la sfârșitul vieții sale a recunoscut importanța puterii și ideii naționale. Atunci a conceput marele plan al confederației dunărene. Pe această vreme am luat și eu parte la viața politică. Eram deputat croat și ca atare unionist înfocat. Veniam des dela Zagrab la Budapesta și eram în dese atingeri cu bărbații de stat maghiari d'atunci. Îmi aduc aminte bine că regretatul Somsich Pál, care era un Ungur mare, când a citit despre «confederația dunăreană», a exclamat: »Confederația dunăreană, ce e asta? Dar astfel noi Ungurii mai bine să ne ducem la Reichsrathul din Viena, de cât la București ori Belgrad...« Planul în Ungaria a și căzut. E caracteristic însă că Ludovic Kossuth s'a ocupat cu chestia națională și dacă s'ar fi ocupat și la 1848 cu ea, sunt convins că geniuul seu ar fi găsit mijlocul de a mulțumi și pe naționalități, sunt convins că atunci n'ar fi fost războiul civil, n'ar fi fost revoluție, n'ar fi fost invazie rusească, și unde ar fi ajuns astfel Ungaria?

Chestia națională nu o consider de secundară. Și simte fiecare Ungur că e importantă chestia asta. Patrusprezece ani deputații naționaliști au fost eschiși din parlamentul ungar. Asta n'a fost situație sănătoasă, n'a fost viață adevărat parlamentară unde un partid se eschide. Am venit acum în parlament și am crezut că o să fim întâmpinați prietenește, frățește. Ne-am înșelat!

Pare că pe zidurile acestui parlament ar fi scrise versuri, printre cari deputații naționaliști pot citi următorul vers al lui Dante:

«Per me si va nella città dolente,

«Per me si va nell' eterno dolore...

«Lasciate ogni speranza voi ch'entrate!»

Noi ne-am constituit aici ca partid național și conform usului parlamentar, am înștiințat despre aceasta cercurile dătătoare de ton ale Camerii, dar răspuns n'am primit. Am auzit că D-Voastră nu vreți să recunoașteți existența partidului național. Și de ce? D-Voastră ziceți: «Partid al na-

INSTRUMENTE NECESARE LA ORICE ECONOMIE.

o o o o „Ciururi-Kalmár” adevărate și mașini pentru curățirea sămânțelor de trifoliu. o o o

Cele mai renumite în toată țara și cele mai ieftine și de construcția cea mai bună.

Fabricăm din materia de prima calitate din patrie în diferite mărimi, în diferite construcții, corespunzătoare tuturor cerințelor economice, mașini pentru curățirea grânelor, ciururi de pleavă, mănate cu mâna ori cu motor. Rugăm să cereți catalog gratuit despre noutățile noastre de un an. La ori ce cerință răspundem prompt și fără nici o plată.

FABRICA DE MAȘINI DE GRÂNE alui KALMÁR ZS. ȘI SOTUL HÓDMEZŐ-VÁSÁRHELY.

Numărul Telefonului 69.

În Aiud premiat cu premiul mare de aur. Titlu în caz urgent: KALMAR-rostagyár.

Numărul Telefonului 96.

ționalităților? Dar asta contrazice ideii de stat. În stat național nu poate exista partid al naționalităților. Ași înțelege motivarea asta dacă premisele ar fi logice. Dar premisele sunt colosale de greșite. În Europa sunt multe state naționale, dar de aceea nu toate statele europene sunt și naționale.

Nu de mult am auzit în parlament o vorbire improvizată, dar foarte interesantă, vorbirea lui Bánffy. Ni-a vorbit de Franța, de Bretoni și Basci. Cred că aici în Cameră sunt mulți cari au fost și au trăit în Franța. Și eu am trăit în Franța, în cartier latin am avut colegi cari erau bretoni, basci și mă interesau mult frumoasele cântece basce. Dar într'un parlament european să compari, din punct de vedere al naționalităților, Franța cu Ungaria, nu se poate, și dacă un bărbat de stat ungar totuși o face, la asta nu se poate răspunde și nici nu e necesar, pentru că lumea întreagă știe că situația Bretonilor și Bascilor e cu totul alta în Franța de cât a multelor milioane de nemaghiari din Ungaria. Nici nu vreau să vorbesc despre asta, ci-mi permit o observație. Dacă în Ungaria nemaghiarii ar fi în raport cum sunt Bascii și Bretonii în Franța, atunci nici vorbă n'ar putea fi despre existența chestiei naționale în Ungaria și niciodată nu s'ar fi adus legea de naționalități.

Baronul Bánffy a amintit și despre Belgia. Din asta eu deduc că nu cunoaște stările de lucruri d'acolo și peste tot nu cunoaște relațiunile dintre Flamanzi și Valoni. Eu cunosc bine relațiunile acestea, pentru că le-am studiat. Când la 1879 era la ordinea zilei legea școlară, m'am adresat ministrului Belgiei și am și primit un teanc întreg de acte oficiale despre relațiunile dintre Flamanzi și Valoni, despre raportul dintre limba flamandă și cea franceză. Pot să zic, că ar fi foarte fericite naționalitățile din Ungaria, dacă s'ar împărtași de grija ce li-se poartă Flamanzilor în Belgia. Trebuie citit, trebuie privit, cu câtă pietate vorbesc bărbații de stat belgieni despre Flamanzi.

Nagy Emil: Dar Flamanzii iubesc patria (sgomot).

M. Polyt: Recomand de altfel baronului Bánffy să citească raportul Camerei Belgiei despre limba flamandă, și se va convinge că în Belgia limba flamandă e cu desăvârșire egal îndreptățită cu cea franceză atât în administrație, cât și în justiție și instrucție, pretutindeni. Raportul Camerei, pe care îl am în mână, e o carte întreagă, p'o coloană e scris în limba flamandă, pe alta, paralel, în limba franceză.

Molnár Jenő: De pe care an e?

M. Polyt: Din 1858, dar d'atunci lucrurile nu s'au schimbat, ci aceeași lege e în vigoare. O să citesc puțin din ea. Iată un pasagiu: «Le functio-

naire doit employer la lang du citoyen et non pas le citoyen celle de fonctionnaire».

Mai este și un alt pasagiu, foarte caracteristic. «La langue est plus que l'interet personelle, elle est plus que la conscience politique, car cel-ci est par suit de circonstances exterieures, sujettes e des modifications multiples. Elle est meme plus intime au peuple que sa religion, car elle est plus ancienne et tient plus a son individualité. La question dela langue est une question de conscience, dans la quelle personne, d'autre que le proprietaire d'idios n'a a intervenir. C'est don une affaire qui ne souffre pa de discussion».

Eu nu cunosc cetățean belgian ori helvețian care să nu aibă dragoste și pietate față de cei de altă limbă. Numai în Ungaria celor nemaghiari li-se zice străini.

Dacă odată am amintit despre Elveția, fie-mi permis a aminti d'un discurs pe care l-am rostit aici înainte de aceasta cu 32 ani. Era la ordinea zilei — de asta își va aduce aminte onoratul coleg Madarász József — art. V. dela 1848, proiectul despre modificarea legii electorale, care s'a ridicat la putere ca art. XXXIII dela 1874. Pe atunci încă eu am luptat pentru sufragiul universal, ceea ce era lucru cu desăvârșire nou. Vorbirea mea a și plăcut celor din stânga extremă, pentru că pe acea vreme în partidul independist erau o mulțime de Unguri democrați. În decursul vorbirii mele am spus însă atunci ceva ce n'a plăcut partidului independist și ce a produs resens în Dieta întreagă. Se înțelege, m'au înțeles rău și au explicat fals ceea ce am spus. Am spus adică atunci, că Ungaria ori va fi o Elveție a Orientului, ori nu va fi! A doua zi s'a sculat Tisza Kálmán și a ținut o vorbire foarte pătimășă, în care m'a atacat nu atât pe mine, cât pe cei din partidul independist, pentru că el avea curagiul să stee față n față și cu partidul independist, și a numit ușurință păcătoasă faptul, că unii din acest partid m'au aprobat. Deși, onorată Cameră, eu n'am zis atunci că trebuie să înființăm cantoane în Ungaria, asta e cu neputință, asta n'ar fi patriotic ci vrednic de osândit. Și nici nu m'am gândit la asta. De altfel în vremurile noastre, suveranitatea cantoanelor de mult nu mai e ce a fost odinioară.

— Am studiat lucrul acesta în Bern. Autonomia comitatelor în Ungaria este tocmai atât de largă ca suveranitatea cantoanelor. Unde oare s'ar fi putut întâmpla ca un comitat să aibă voie a protesta, zicând: «Ugocsa non coronat». Dacă ar face-o aceasta un canton din Elveția, ar însemna că nu vrea să aparțină tovarășiei.

Ce am vrut dar să zic eu atunci când am spus că Ungaria ori va fi o Elveție resăriteană, ori nu va fi? Am vrut să zic: Ungaria de vremuri stră-

vechi are un mijloc de a rezolvă chestia naționalităților și acesta este autonomia municipală.

Când s'a desbătut la 1868 așa zisa lege de naționalități, erau două proiecte. Unul al minorității, iar altul al majorității. În acea minoritate nu erau însă numai deputați ziși naționaliști, ci în minoritatea d'atunci erau și nemaghiari din partidul independist, era un Sârb, care fusese deputat și la Dobrișin, în 1849, erau deakști înfocați. Insuși Deák Ferencz nu știă cărui proiect să-i deede dreptate și în cele din urmă a primit întâiul capitol al proiectului majorității, iar acest capitol, o spun curăț, nu e nici carne, nici pește. Pentru că, onorată Cameră, în capitolul acesta nația etnică se confundă cu cea politică, cetățenia de stat cu legătura către stat.

S'a făcut astfel legea de naționalități, s'a și sancționat, dar nici odată nu s'a dus la îndeplinire. Nu cunosc stat în Europa unde o lege sancționată să se ignoreze astfel, să nu se aplice. Numai în Turcia se pot petrece asemenea lucruri.

(Va urma).

NOUȚĂȚI.

ARAD, 9 Iulie 1906.

— **Hirotonire.** P. S. Sa Ioan I. Papp episcopul diecezan a hirotonit Sâmbătă în capela episcopescă, întru preot pe diaconul Iustin Nica și întru diacon pe Titus L. Mihailovici.

— **Incheierea anului școlar la institutul teologic din Arad** s'a făcut Sâmbătă. La slujba dumnezeiască împreună cu Te-Deum ținută în capela seminarială a servit părintele A. Vesalon, duhovnicul seminarial și diaconul N. Mihulin. Răspunsurile liturgice le-a cântat corul teologilor de sub conducerea profesorului T. Lugojan.

Înainte de distribuirea atestatorilor școlare și înainte de eliberarea tinerimei la căminul părintesc, P. C. Sa Roman Ciorogar a ținut absolenților în teologie o foarte instructivă vorbire îndemnându-i să folosească cu vrednicie învățăturile primite în institutul nostru.

A urmat apoi prânz comun.

— **Visitațiune canonică.** Sub acest titlu »Biserica și Școala« s'rie:

Mare sărbătoare a avut orașul S.-Miclăușul-mare în zilele de 10 și 11 I. c., când P. S. Sa episcopul sârbesc din Timișoara Dr. G. Letici, urmând invitației comitetului parohial și a corului vocal sârbesc — care își serbează jubileul de 25 de ani, a onorat cu înalta Sa prezență orașul și a ridicat serbările iubire astfel, că împreună

Impresariul.

Schițe de Multatuli trad. de Tenzi.

Un domn foarte elegant, cu inele prețioase în degete, se preumblă mulțumit pe lângă un canal din Amsterdam. El se află în oraș din cauza unor afaceri. Ce fel de afaceri erau acestea, vom afla îndată. Înaintea lui mergea o femeie cu un copil. Din întâmplare copilul căzu în apă. Femeia scoase un țipet... sări după copil, și îl salvă.

Omul afacerilor văzu lucrul acesta, scoase carnetul și începu să scrie.

— Doamnă, îmi pot lua libertatea de a Vă întreba de numele și de adresa DVoastră?

— Copilul meu, copilul meu, bine că mi-am regăsit copilul!

— Foarte bine! Dară 'mi dați voie...

— Mi-am regăsit copilul, repetă mama necontenit, care nu înțelegea, că o putea întreba cineva despre altceva și nu de copilul ei.

— Cu femeia aceasta nu e de făcut nimica, murmură curiosul interogator. Hei, prietino, vei căpăta un bacșiș bun, dacă 'mi vei comunica mâne numele și adresa acestei dame.

Cu aceste cuvinte se adresă străinul către o persoană care se află în apropiere, și se vede că de astădată a aflat, ceea ce dorea să afle. Pentru că a doua zi se anunță la mama fericită.

— Doamnă, am avut onoarea de a fi de față, când...

— O, D-ta ai fost acolo, dnul meu? Ai văzut? Eu n'am văzut nimic și n'am auzit nimic, eu numai sări...

— Da d-nă. Dar eu am auzit...

— Auzit?

— Da d-nă am auzit, cum D-ta...

— Ai auzit? Dară ce ai auzit?

— Am auzit, cum ai țipat, doamnă, și viu a Vă oferit un angajament la teatrul meu.

Sărmană mamă!

Omul »afacerilor« era un impresario, care căută stele noi. El se numea public.

Viața în înălțime.

I.

Sus în înălțime sbură un fluture. El eră încântat de frumsețea lui și de libertatea lui, și mai înainte de toate, se delectă privind la toate, ce se aflau sub el.

— Veniți aici sus, veniți aici! se părea că strigă el către frații săi, cari sbureau în adâncime sub el peste pomii pământeni.

— Ba nu, noi sugem miere, și rămânem aici jos!

— Oh, dacă ați ști ce admirabil este, de a privi peste toate! Oh veniți deci, veniți!

— Sunt acolo sus și flori, din cari să putem noi sugere miere, de care noi avem trebuință, dacă voim să trăim?

— De aici se pot vedeă toate florile, și această plăcere...

— Ai tu miere acolo sus?

Săracul fluture, care avea mare aversiune de a trăi jos, obosi...

Dară el totuși cercă de a rămânea în înălțime.

Lui i să părea, că era așa de frumos, de a

putea privi peste toate, de a putea vedeă tot cu o singură ochire.

Dară miere... miere? nu, miere nu se află acolo sus.

Și bietul fluture slăbi din puteri! Sborul lui deveni tot mai lănced. Și el se scobori, și acuma privea dejă peste mai puține lucruri.

Dară el totuși se opinteă.

Nu, era imposibil, el căzu!

— Ah aici vii și tu, îi strigară frații lui. Ce ț-am spus noi? Acuma totuși vii, să sugi miere din flori, chiar ca și noi. Am știut aceasta prea bine?

Așa strigară frații și se bucurau, că aveau dreptate, și numai pentru aceea că ei n'aveau nevoie de frumsețile din înălțime.

Acuma vino și sugere miere ca noi!

Și fluturele se cufundă adânc, tot mai adânc... și tot mai voia... acolo era un tufiș înflorit... oare îl va mai ajunge?... el nu să mai cufundă, ci căzu!

El căzu lângă tufiș, pe drum, pe șosea... Și acolo fu călcat de un măgar.

II.

Sus, sus la mare înălțime zbură un fluture. Și el se bucură de frumsețea și de libertatea lui, și mai cu seamă, că putea privi la toate ce erau sub el.

El strigă fraților săi, să vie și ei sus, dară aceștia se împotriveau, fiindcă nu voiau să părăsească mierea, care era jos.

El însă nu voia să trăiască jos, fiindcă era frică, ca nu cumva sa fie călcat de copite grosolane.

Însă fiindcă și el avea trebuință de miere ca și ceilalți fluturi, zbură pe un munte unde creșteau flori frumoase, și care era prea pieziș pentru măgari.

cu Sârbii a iubilat întreg orașul, fără deosebire de confesiune și naționalitate.

Pe cât de înălțătoare a fost acum doi ani primirea P. S. Sale a episcopului nostru din Arad, pe atât de splendidă a fost și primirea episcopului sârbesc din Timișoara.

A fost o rară sărbătoare, căci a venit doar unul dintre cei mai de frunte episcopi, om cu adevărată cultură europeană, plin de dragoste creștinească, apostol al păcii și bune înțelegeri, adevărat tată al păstoriților săi, sincer binevoitor al preoților, care n'a căutat să se impună prin îngâmfare ridicolă și aere grozave, ci care te cucerește la moment cu cultura sa superioară. Nu putem decât să felicităm pe credincioșii sârbi, că au astfel de arhiereu.

În hotarul comunei a fost întâmpinat și bineventat 1. în numele comitatului și cercului prin protopretorele Hadfi; 2 în numele comunei bisericesti sârbe prin Dr. V. Stoici. iar 3. în numele Românilor prin preotul I. Popovici, după care cuvinte de bineventare fice dsale, Aurica a predat înaltului oaspe un admirabil buchet de flori, cecece a făcut o prea bună impresie asupra prelatului. La vorbirile de bineventare P. S. Sa răspunde îndemnând pe toți la conviețuire pacinică și în bună înțelegere reciprocă. Îndeosebi bună impresiune a făcut răspunsul în românește al episcopului la bineventarea preotului I. Popovici.

După această primire, însoțit de un banderiu de vre-o 50 călăreți, urmat de vre-o 100 trăsuri, a intrat în oraș în sunetul clopotelor și bubuiul treacurilor, oprindu-se la biserica sârbească unde a fost întâmpinat de preoțimea sârbească îmbrăcată în ornate și salutat de preotul Petru Agrima. P. S. Sa răspunde printr-o cuvântare adevărat părintească îndemnând poporul la religiozitate, muncă și viață cinstită. După aceasta a fost condus la locuința preotului Agrima, unde a descălecat.

Seara conduct cu torțe — serenadă, vorbire — la ce P. S. Sa emoționat mulțamește pentru ovațiunea neașteptată.

Încântat de primirea frumoasă ce i-s'a făcut, episcopul a căutat numai decât să-și arate mulțămirea și prin fapte. Astfel mâne zi dimineța nainte de a pleca la serviciul divin, a chemat comitetul și comisiunea școlară, cărora le pune la inimă să asculte de preotul lor, să fie cu supunere și încredere către el, căci numai în spre binele poporului lucrează. Cei chemați ascultă cu lacrimi în ochi cuvintele bunului lor păstor, iar la finea vorbirii P. S. Sa — drept semn de recunoștință și laudă — distinge pe preotul P. Agrima cu brâu roșu. Așa știe un adevărat păstor să trezească și să infiltreze în popor alipire

El zbură vesel încolo și înapoi, și mănca miere, era foarte mulțămitor că nu trebuia să se coboare.

Și când observă că vre unul din frații lui de jos, se apropie prea tare de drumul unde se vedeau urmele cailor, unde se calcă atâți fluturi căzuți, atunci caută să-i prevină bătând din aripi.

Dară aceia nu-l băgau în seamă. Pe fluturile după munte nu-l vedeau în genere frații lui de jos, fiindcă ei se ocupau cu culesul mierei care se află pe jos, și ei n'aveau nici idee că sus pe munte creșteau și flori.

Lucru de căpetenie.

«Aud că vrei să urmezi studiile la universitate, dragă verișoară? Ce voești să studiezi?»

«Depinde de împrejurarea, că cine dintre profesori este neînsurat, cel de medicină, sau cel de filozofie!»

Stelele.

Păcala carambolează pe stradă cu un căpitan. Acesta furios strigă: «Măgarule, de ce nu bagi de seamă?» — «Mă rog de iertăciune, domnule locotenent». — «Ce? Locotenent? strigă căpitanul și mai furibund. «Nu știi nici atât ce înseamnă stelele acestea?» să răstește căpitanul, arătând parolele. «Ertăți-mă, mă rog, dar eu nu sunt — astronom!»

cătră preot, iar pe preot să-l încurajeze a lucra și mai departe pe calea cea bună cu zel îndoit.

După această atențiune a episcopului față de preotul său, s'a celebrat cu mare pompă și strălucită asistență sfânta Liturgie în decursul căreia P. S. Sa a rostit o prea frumoasă predică. Răspunsurile liturgice le-a executat vestitul cor din Chichinda-mare.

După sfânta liturgie au urmat recepțiunile. Întâi a fost primită preoțimea tuturor confesiunilor în numele căror îl salută părintele Deciu, că cel mai bătrân în serviciu. Abatele rom.-cat. Peccha mulțamește episcopului în numele preoților pentru distingerea cu brâu roșu a preotului Agrima. Apoi au fost primiți reprezentanții diferitelor autorități civile.

A urmat banchetul, după care P. S. Sa a cercetat toate bisericile și pe preoți. În biserica gr. or. rom. a fost primit cu rară pompă de cătră preotul I. Popovici și poporul gr. or. La alocuția preotului episcopul mulțamește de buna primire și vorbește poporului în limba română, îndemnându-l să țină strâns la legea sa moștenită dela moși-strămoși.

Seara concert dat de corul din S.-Nicolaulmare și cel din Chichinda, după care a urmat dans și veselie.

Luni, la despărțire s'a petrecut o scenă pe care nu o pot lăsa neamintită. Luându-și P. S. Sa rămas bun dela cei ce-l petreceau, se adresează cătră preotul Popovici și îi mulțamește pentru buna primire și zicând, că nu-și poate manifesta pe altă cale mulțămirea decât prin o dovadă de sinceră afecțiune, îl sărută. Cum știe un episcop sârbesc să distingă pe un preot român!

Din St.-N.-Mare a plecat P. S. Sa la Cenadul Sârbesc unde a fost întâmpinat de preotul T. Oprean, care-l bineventează sârbește, la ce episcopul plăcut atins, răspunde românește. Din Cenadul Sârbesc a plecat la Cenadul Unguresc, unde îl salută preotul Nestor, pe care — ca coleg la Cernăuți — episcopul îl sărută, deși unul numai preot simplu, celalalt episcop, cecece dovedește, că rangul nu-l consideră P. S. Sa de o pedecă a legăturilor amicale de odinioară, și cecece demustră pe omul adevărat cult în sensul adevărat al cuvântului.

Nu putem decât să felicităm poporul sârb că are un așa păstor bun și atent, căruia îi dorim și noi ani îndelungați și viață fericită. *Victor C. Fizeșan*, capelan ort.-rom.

— **Examenul de maturitate la gimnaziul din Beiuș** s'a terminat în 23 Iunie, cu următorul rezultat: Eminent doi: A. Bolcaș și R. Voina; bine 8: A. Ardelean, S. Andru, A. Balea, I. Ionescu, V. Petru, A. Mihali, D. Pop; maturi 20 de inși. Dela scripturistică au fost respinși 10 inși, la verbală au căzut 8 din câte-un studiu și unul din mai multe.

Ori-și-cât de mare a fost strictețea la examenul de maturitate, avem mângăierea că din limba română tinerii au dat cele mai bune răspunsuri, din câte s'au auzit la gimnaziul din Beiuș, dovadă că însuflețitul și idealistul profesor de limba română, dr. C. Pavel își dă toată străduința să șteargă învinuirea, că la gimnaziul din Beiuș nu se dă însemnătate limbei române.

— **Auzi vorbă.** Un prea înțelept patriot făcând raport despre școalele medii maghiare din loc în «Arad és Vidéke» descopere pravul de pușcă.

La gimnaziul ungueresc de aici adecă se propune limba română ca studiu esttraordinar pentru tinerimea română și pentru cei ce doresc să-și câștige cât de puține cunoștință din o limbă, ce-și are și ea literatura ei îndestulitor de bogată. Marele înțelept face propunerea să se șteargă acest studiu și să fie introdusă limba engleză sau alta limbă, chiar cea turcească.

Sunt foarte curioase teoriile unor oameni înguști la creeri. Va să zică în un stat constituțional, ce se mândrește cu largi drepturi pentru naționalități să fie lipsiți tinerii români, cari studiază la gimnaziile străine, și de drepturile, ce au avut până acum. Asta-i părerea unui patriot, ce-și ia aerul de a face politică. Nu ștergerea limbei românești, ci introducerea ei ca studiu ordinar, aceasta ar trebui să pretindă bunul patriot, căci din gimnaziul ungueresc din Arad ies mulți tineri maghiari, cari în viața publică au de aface cu Românii, își câștigă pâinea locuind între ei, dar nu sunt în stare să-i și înțeleagă. Și apoi nu pot pretinde că chiar țărani se învețe de dragul domnilor mai multe limbi!

În sfârșit să nu ne prindă mirarea de aceasta părere greșită venită dela un bun patriot maghiar. Maghiarul e fericit dacă nu știe numai limba sa maternă, ori ce altă limbă e de prisos pentru el.

— **O propunere.** »Az Ország«, foaia cea mai credincioasă a stăpânirii se jeluiește cumplit contra noastră. Ci-că toate relele din țară vin din partea naționalităților. Atrage deci atențiunea cărmuirii asupra noastră, și spune că altcum țara nu poate să scape de agitatorii naționaliști numai dacă se vor edifica în toate satele școli de stat printre naționalități.

De ce ia »Az Ország« rolul ziarului »Független Magyarország«?

Nu cum-va sunt ambele de aceeași calitate?

— **Buffalo Bill.** Numai o zi ne mai desparte de începerea reprezentațiilor trupei faimoase Buffalo Bill. În oraș și în provincie este interesare mare și e de prevăzut că un public imens va grăbi să vadă spectacolul fără pereche. Cu ce mijloace multe și cu cât personal lucrează această neîntrecută trupă, se poate judecă și din faptul că trei trenuri întregi, compuse din 50 vagoane trebuie pentru transportarea materialului și a persoanelor.

E de observat că nu vom vedea un circ, ci așa zicând reprezentațiuni instructive, unde rase din lumea întreagă vor defilă pe de dinnaitea noastră, arătând fiecare rassă cecece este eroid, extraordinar în viața sa. — Reprezentațiile de zi sunt întocmai ca cele de seară, și se țin pe orice vreme, căci publicul va fi adăpostit sub corturi, iar cât despre personal, ploaia și orice intemperii, nu-l împedecă întru nimic. Indemnăm pe toți să grăbească a-și asigura loc!

— **Advocat român.** Primum următorul anunț: »Am onoare a Vă aviză, că mi-am deschis cancelaria advocațială în Ludoșul-de-Murăș (Maros-Ludas). Cu toată stima *dr. Ioan Oltean*, avocat. Dorim mult succes!

— **Alegere de capelan.** Dl Cornel Ștefan din Beiuș a fost ales de capelan pe lângă protopopul din Buziaș.

Felicitările noastre.

— **Examen.** Dl George Repede absolvent în drepturi și fost notar în Cohalm a depus Luni în 2 Iulie examen de jude în Pesta cu succes bun.

Felicitări!

— **La cursele pentru cai.** Ziarul »North China Herald« anunță că trei tinere fete japoneze au luat parte la ultimele curse pentru premiul cel mare la Tokio.

Una din ele, fiica unui maestru de călătorie japonez, a ajuns cea dintâiu, înaintea jockeyilor.

Celelalte două, de asemenea s'au ținut bine.

Ele adoptaseră sistemul american de călărit.

— **Asentările în Seghedin** s'au terminat eri. Dintre 1475 de flăcăi, câți s'au prezentat n'au fost asentați decât 596 de inși.

Slabi flăcăi pe pustiiile Ungariei!

— **Masa studenților români din Brașov.** Din a VIII dare de samă a mesei studenților români din Brașov redactată de Virgil Oniți, director gimnasial, estragem următoarele: Numărul elevilor împărțâși gratuit cu prânz a fost de 37 În 14 Martie s'a ținut parastas pentru odichna răposaților, în a căror amintire s'au făcut dărui.

Venitele fondului au fost de 14'2625 coroane, deci fondul general cu finea anului școlar 1905/1906 e de 23'788'14 coroane și 100 lei.

Averea totală a mesei studenților constatătoare din fondul general și din 9 fonduri speciale face suma de 33.458'95 coroane și 4800 de lei.

— **La cursul administrativ din Oșorheiu** în anul curent a depus examenul cu succes și următorii 13 Români:

Branște George (Torcla), Dan Nicolae (Zernești), Feldrihan Luca (Năsăud), Flutur Iosif (Körösszeg), Ilie Ioan (Zernești), Iosif Victor (Galiș), Oratie Iacob (Zernești), Pop Valeriu (Hașag), Poparad Eugen (Făgăraș), Posmușian Ioan (Viștea inf.),

Stan Alimpiu (Gârbova de jos) și Vișa Ioan (Seica mare). *Murăș-Oșorhei*, în 5 Iulie 1906. Cu deosebită stimă *Vișa Ioan*, not. dipl.

— **Circular.** Având în vedere, că concesiunea acordată Asociațiunii noastre de dl. Ministru r. u. de interne cu ordinațiunea Nr. 22,280 III c. din 2 Iunie 1905 în scopul de a colecta contribuiri pentru fondul Muzeului istoric și etnografic din Sibiu, a expirat la 2 Iunie a. c., și că Comitetul central în senzul ordinațiunii amintite, este dator a da seamă organelor statului despre rezultatul colectei, — ne luăm voia a ne adresa către toți aceia, cari au primit liste de subscripțiune și până astăzi nu ni le-au înapoiat, să binavoiască a retrimite coalele de subscripțiune împreună cu sumele ce eventual le-au colectat la adresa «Asociațiunii» (Sibiu str. Morii 6) cel mult până la 15 Iulie st. n. 1906.

Spre a evita eventuale conflicte cu organele statului, accentuăm că de aici înainte, fiind termenul concesiunii expirat, circularea listelor trebuie sistată, de oarece în caz contrar colectanții s'ar expune unei pedepse polițiale.

Se înțelege însă, că și după sistarea colecției «Asociațiunea» este în drept a primi orice donațiune benevolă în bani sau obiecte pentru Muzeu. Asemenea donațiuni sunt a se trimite direct la Biroul central al «Asociațiunii» în Sibiu.

Sibiu, 2 Iulie 1906. Prezidiul «Asociațiunii» *Suluțu.*

— **Dar.** Am primit 10 coroane dela dnul S. Herbay, major în Sarajevo pentru școala română de fete din Arad, care am transpus-o la locul destinat.

— **Concertul studenților români din Beiuș.** Inflăcărâții studenții români dela Beiuș, cari au luat asupra lor sarcina grea de a călători prin unele orașe românești, cu scop să concerteze, au ajuns Sâmbăta la Arad. Au concertat în Beiuș, Vașcău și Brad. În drumul lor au fost primiți cu însuflețire. Concertele au reușit foarte bine. Atâta public, cât a fost adunat la concertul din Vașcău, rar s'a mai putut vedea în părțile bihorene. În adevăr, e frumos și înălțător pentru publicul românesc din Vașcău și jur, că știe să dea o importanță atât de mare concertelor puse la cale de câțiva studenți. Din Vașcău studenții au plecat la Hălmațiu, unde însă pretorele n'a luat la cunoștință ținerea concertului, deci s'au dus mai departe la Brad.

Românii din Brad și acum ca în totdeauna, când e vorba de lucruri românești, și-au arătat dragostea și însuflețirea. Studenții au fost întâmpinați la gară de înflăcărâțul avocat — fiu al Beiușului, dr. Ioan Papp, de directorul gimnaziului, dl. dr. Pavel Opriș și soția și de mai mulți inteligenți de acolo.

Ca toate concertele aranjate în Brad, așa și al studenților a fost bine cercetat. Punctele din program executate cu multă precizie. Publicul aplaudă sincer.

Venitul curat a fost destinat pentru gimnaziul de acolo, dar' reprezentanța gimnaziului l'au dăruit concertanților, mărindu-le astfel fondul pentru a putea face o excursie la expoziția din București.

Inteligența română de acolo, îndeosebi dl. dr. Papp, s'a îngrijit ca studenții să fie bine găzduiți. Ei și duc cu sine din Brad cele mai dulci suveniruri.

Studenții au cântat în biserică cu multă evlavie și cucernicie și răspunsurile liturgice, după compoziția profesorului Trifon Lugojanu.

Din Brad, sub conducerea dlui dr. Ioan Papp au făcut excursie la Hațeg, unde au cercetat ruinele orașului Sarmiseghetuza. Au luat parte la o înmormântare românească din un sat aproape de Hațeg. Cântările funebre le-au cântat ei înălțător și foarte pătrunzător. Și după fețele jalnicilor ascultători se putea ceti multă evlavie, multă sfîntenie.

Dela Hațeg s'au întors spre Arad. Au petrecut câteva ore în orașul nostru. Au cercetat institutul pedagogic-teologic, catedrala, ce acum se renovează, muzeul orașului și alte instituțiuni publice.

Din Arad au plecat la Măderat, unde se vor pregăti să dea un concert în Șiria.

Dorim să fie tot atât de bine primiți și găzduiți și în părțile noastre, cum au fost și în alte părți.

Tinerii cari fac astfel de întreprinderi salutare nu trebuiesc bănușiți, ci încurajați. Ei își fac cinste

și lor, dar' fac cinste gimnaziului care le-a dat creștere. Ni-se umple inima de bucurie, când gândim, că acest gimnaziu, este chiar gimnaziul din Beiuș.

— **Necrolog.** Cu inima înfrântă de durere aducem la cunoștință trecerea la cele eterne a prea iubitei noastre soții respective, mame, sore și soacre Milița Iovescu, născută Vedrilla, întâmplată după scurte suferințe, Joi în 5 Iulie a. c. la 2 ore după amiază în al 68-lea an al etății.

Rămășițele pământeste ale adormitei în Domnul se vor așeza spre vecinică odihnă Vineri în 6 Iulie a. c. la 5 ore d. a. în cimiterul gr.-or. rom. din loc.

Caransebeș, în 5 Iulie 1906.

Fie-i țarina ușoară și memoria binecuvântată. Calina Dimitrievici n. Iovescu, Greogor Iovescu căpitan imp. și reg., Iuliana Iovescu, Eugenia n. Iovescu fii și fiice, Paul Iovescu cassar la Com. de avere, soț, Breilanca Ruva soră, Petra și Eugenia Derlian nepoate.

— **Wolf J.**, pantofar de ghete femeiești și bărbătești. Arad, strada Weitzer (palatul minorității).

— **Corecții pe hârtie calitate foarte fină** 100 bucăți cu 1 cor. 1000 bucăți 9 cor se poate căpăta în Librăria lui *Ingusz J. și fiul Arad.*

Ultime știri.

Intreruperea negociărilor pentru cvotă. Neputând ajunge la înțelegere în privința stabilirii cvotei, cele două comisiuni: ungară și austriacă, au întrerupt negociările. Probabil că va rămâne să decidă M. Sa, cum s'a mai întâmplat deja.

Candidat naționalist în Lipova.

Eri fruntașii români din cercul Lipovei au hotărât unanim să candideze pe dr. V. Bontescu la alegerea de deputat ce va avea loc în ziua de 17 Iulie. Nu s'a primit încă răspuns din partea dlui Bontescu.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 7 Iulie.

INCHEEREA LA 12 ORE:

Grâu pe Oct. 1906 (100—clgr.)	7.65 — 7.66
Secară pe Octomvrie	7.94 — 7.95
Orz pe Octomvrie	6.47 — 6.48
Cucuruz pe Iulie	6.20 — 6.21
Cucuruz pe 1907	5.60 — 5.61
Grâu pe Aprilie 1097	6.61 — 6.62

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Octomvrie 1906	7.58 — 7.59
Secară pe Octomvrie	7.88 — 7.89
Ovăs pe Octomvrie	6.42 — 6.43
Cucuruz pe Iulie	6.20 — 6.21
Cucuruz pe 1907	5.56 — 5.57
Grâu pe Aprilie 1907	6.56 — 6.57

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 kgr. 116—118 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 kgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 kgr. 123—125 fil.; calitate sârbească: grei părechea peste 260 kgr. 124—125 fil.; mijlocii părechea 250—260 kgr. greutate 126—130 fil. Ușori până la 240 kgr. 116—118 fil.

Redactor responsabil: Sever Bocu.

Editor proprietar: George Nichin.



Glöckner József

Spălătorie chiemică și atelier de
oo o o văpsit de haine. o o oo

Seghedin, strada Iskola n-rul 27.

Timișoara-cetate. str. Hunyadi 6.

Curățește și vopsește tot felul de
haine pentru femei, bărbați și copii,
oo o o rolete și broderii. o o oo

Comande din provincie se efectuează
punctual și prompt.



BUFFALO BILL.

Accentuăm că în spectacolul lui Buffalo Bill numit Wild-West (apusul cel sălbatic) care va sosi în zilelele acestea, reprezentațiile să vor țineă supt cerul liber și în ori-ce împrejurări, fie pe ploaie, fie pe soare.

Marea ceată a colonelului Cody, Cowboy-ii, Indianii, Cazacii, Arabii, Mexicani, Japonezii, Vânătorii, aruncătorii cu arcanul, ostașii și toți ceilalți învățați cu ori-ce tempestate. Acești bărbați crescuți în natură sunt nepăsători față cu ploaia și cu soarele. Dimpotrivă locul destinat publicului va fi acoperit, iar' spectacolul se va petrece supt cerul liber. Arena va fi lungă de 440 de urme și lată de 185 de urme. Pentru a ne închipui mărimea acestui spectacol, trebuie amintit că a fost trebuință de 3 trenuri speciale pentru transportarea lui. El cuprinde 800 de persoane și 500 de cai, 100 de Indiani din America de nord, multe căpetenii de ale semiinților indiene cu nevestele și cu copiii lor.

Metodul aplicat în Paris la vânzarea билетelor încă a contribuit mult la celebritatea lui Wild-West. Toate să fac în cea mai mare orânduială. Fie-care privitor își are locul său destinat, căci nu să liberează un număr de bilete care să întrecă numărul locurilor.

În Arad vor fi trei reprezentații:

Marti în 10 Iulie două reprezentații.

Mercuri în 11 Iulie una după prânz.

Reprezentația de seară nu se deosebește deloc de celelalte.


**BUFFALO BILL'S
WILD WEST**

▶ **Intâlnirea celor mai îndrăzneți călăreți din toată lumea.** ◀

Colonelul W. F. Cody (Buffalo Bill) director

BUFALO BILL ca țanțas călare
din fuga calului

100 de Indiani din America-de-Nord.

Un mare spectacol în mai multe tablouri:

Lupta dela „Little Big Horn“ sau apărarea din urmă alui CUSTER.

Două reprezentații pe fie-care zi în ori-ce vreme.

După prânz la 2 ceasuri. Seara la 8 ceasuri

Casa la 1 și la 7 ceasuri seara.

Numărul cel mare de ușieri conduce pe fie-care la locul său. Prețurile variază între 2—8 coroane.

Mare parte din bilete să vinde foarte ieftin

Locul întâi 2 cor. Locuri numerotate 4 cor.; locuri rezervate 5 cor. Un loc în loge 8 cor. Copiii supt 10 ani plătesc jumătate

Bilete pentru locurile de 5 și de 8 cor. să vind dinainte, înainte de prânz la 9 ceasuri la Krausz Paulin în palatul Teatrului.

În 9 Iulie la Timișoara și în 12 la Bălgrad (Alba-Iulia).

JAKOB REICH FABRICĂ DE CUMPENI DECIMALE ȘI DE MAȘINI ECONOMICE

UJVIDÉK.

Cumpeni decimale, vâpsite galben, fără greutate:

50	100	150	200	chilograme
24—	28—	32—	36—	Coroane.
300	500	750	1000	chilograme
40—	50—	80—	100—	Coroane.

Cu greutate dublă cu 10— coroane mai mult.
Greutățile să socotesc separat

Tăietor de paie patentat cu imbucătură 50— coroane.

Tăietoare de rând 48 cor.

Pentru călcat cu piciorul cu 5 coroane mai mult.

Săpător de porumb foarte bun 50 de cor.

Vîrteje pentru un cal 160 cor.

Fabric mașini de imblătit cu benzin

după brevetul propriu al meu. — Mașinele toate au fost probate și găsite bune peste așteptare. Să pot ușor manua, se poate lucra ori când cu ele; garantez pe 2 ani despre durabilitatea lor; cu singur leam examinat; funcționează momentan fără pierdere de vreme; să poate lucra toată ziua fără control; umblă înainte și înapoi.

La cerere trimit prețuri curente despre fabricatele mele.

Bräuner Vilmos

zugrav-decorator

ARAD, — Strada KAPA — Nr. 12.

Locuința mea de la 1 Martie: strada Deák Ferencz în casa lui Meirovitz.

Primește spre efectuare orice lucru ce se ține de un zugrav, precum: decoratca interiorului de bisorici, sale, casele, cre și zugrăviri de teatru și tablouri. Efectuează lucruri din provincie. Fac la dorință planuri de lucrări în cinste.

Doamnelor!

Prăvălia mea din strada Deák Ferencz nr. 30 **am strămutat-o**

**tot în aceeași stradă în celalalt
șir de casă nr. 2,** lângă hotelul Vass. Cer încrederea onorațiilor doamne și pe mai departe. La mine se pregătesc corsete după modă și toate cele trebuincioase pentru a da unei femei o talie frumoasă și elegantă.

Cei din provincie, pot cere îndrumări.

Cu toată stimă

Pilcz Irma, Arad

Deák Ferencz-u. 2.

Dacă suferi de reumă și răceală nu căuta alt medicament
ci cumpără o sticlă de **spirt de reumă de Dr. Flesch**

care vindecă reuma, răceala, durerea de mâni, picioare, spate și șele, slăbirea mânilor și picioarelor, durerile iscate din bătaii, sforțări, scintiri și umfăturile, mai în grabă de cât ori-ce alt medicament. Influența se poate vedea în timpul cel mai scurt, chiar și la morburile vechi la cari n'a folosit nici scaldă nici alt medicament. Se poate căpăta la inventatorul și la pregătitorul lui

Dr. Flesch Emil apotecar „Magyar Korona” GYÖR — Baross-ut Nr. 24. Budapesta, magazinul prim în apotecile lui Török Iosif Budapesta VI. Király-u. 12. și Andrássy-ut 26.

O sticlă de 1 1/2 delitre 2 cor. La o folosire mai îndelungată, pentru o sticlă „familiar” prețul 5 cor., din care 2 sau 3 la dispoziție le trimitem pe lângă ramburs poșta

Cel mai mare galonar de mobile și podoabe femeiești din țară.

Fabrică de fireturi de mobile, galoane, crepuri, crețuri, fireturi de perdele și draperii, ciucuri, tivituri de covoare, nasturi de plapomă, rose, rețele de pat, galoane și ciucuri pentru care funebre:

FRANKEL JAKAB
SZEGED

STABILIMENTUL DE INDUSTRIE: IPAR-IV

SERVICIU REPEDE, PROMPT

Să sprijinim industria nați

RESTAURANTUL TÓTH ENDRE

Cancelarie specială pentru mică industrie

Áron és Társa

Cancelarie centrală **BUDAPEST** IV., Muzeum-körút 7.
IV., Magyar-u. 8—10.

Filiala **ARAD** Strada Deák Ferencz nr. 12.

Intemeiată în 1903.

Telegramă: K.MI.

Pregătește: planuri, preliminar, desene, descrieri speciale.

Dă sfaturi speciale: în specialitatea industriei de fier, metal, mașini, lemne, apoi electro-chinică, chimie etc.

Aranjamente de mașini și ateliere. Desemne de atelier.

Construirea mașinilor, măsurări și controlări.

Planuri pentru apaducte, încălzit, luminat și industrie de artă, reproduceri și copii.

Ezecutarea invențiilor.

Recomand tuturor fierbătorilor de rachiu și de spirt

căldările

mele cele mai nouă și de construcția cea mai nouă, brevetate, făcute după sistem propriu.

Prețuri solide și fixe.

Afară de căldările de fier rachtu pregătesc în atelierul meu injecatoare practice, de sistem propriu, contra peronosperii. Țin totdeauna în magazinul meu cantitate mai mare de injecatoare, ca să pot satisface momentan comanda mai mari. Afară de aceea am în magazin tot felul de vase de casă de aramă, pregătite de mine, cu prețul cel mai culant. Trimet franco prețuri curente ilustritate.

MILAN T. IOVANOVIĆI, căldărar

UJVIDÉK, strada Lázár nr. 14.

Premiat la expoziția dela 1906 din Budapesta.

NÁDOR TÓDOR

parchete, mozaic, lac, curățitor de praț

ARAD, Edelspacher-utca nr. 6a. (Casa proprie)

Recomandă **lacul său pentru parchete**, inventată de el însuși și întrebuințat de ani de zile, care s-a deosebit nu numai prin culoarea sa frumoasă și trainică, dar și prin ușoara lui aplicare. Înainte de întrebuințare dăm bucuros oricui instrucții asupra întrebuințării. Primește lăchirarea parchetelor pentru a-le feri de praț în prețurile cele mai avantajoase atât aici în localitate, cât și în provincie. O încercare va convinge pe oricine că fabricatul arădan alui Nádor Tódor este superior celui din străinătate.

Prețul lacului lui Nádor este de 2 cor. 90 bani. Vanzătorii en gros vor avea reduceri. Perilele trebuitoare să vind cu prețuri cele mai avantajoase.

Telefon 101.

Telefon 101.

Kovács és Polgár

● LUGOS ●

Fabrică de cement, întreprindere de zidiri de beton și beton de fer.

Fabrica lângă gară.

Birou: strada Ilona 2.

ține în magazin

o cantitate mare de
ciment; mai departe
de beton de fer pentru
toate de



CELE MAI BUNE OROLOAGE

cele mai solide și cele mai după modă **juvaiericale** atât pe bani gata cât și

IN RATE

prețuri ieftine,